

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ DOYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ*

Gökhan ÇELİK**

Arzu ÖNEL***

ÖZET

Bu çalışmada Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma, karşılaştırma türü tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırma evrenini 2013-2014 eğitim öğretim yılında Kars İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim kurumlarında çalışan 204 Fen Bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise tesadüfi örnekleme ile seçilen Kars il merkezinde, merkez köylerinde ve Kağızman ile Sarıkamış ilçelerinde görev yapmakta olan toplam 97 Fen Bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Minnesota İş Doyum Ölçeği (MSQ) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel çözümlemeleri bilgisayar ortamında Windows SPSS Sürüm 22.0 ile gerçekleştirilmiştir. Yaş, çocuk sahibi olma ve çocuk sayısı, hizmet süresi, çalıştığı okul sayısı, idari görev yapma, mezuniyet alanı, Fen Bilimleri öğretmenliği dışında farklı derse girme, çalıştığı okulun statüsü, öğretmenlik dışında gelir getiren bir işle uğraşma, öğretmenlik dışı iş türü, ek gelir, oturduğu eve kira verme, hizmet içi eğitime katılma durumu, ailesinde başka öğretmen olması, okul yerleşim birimi değişkenleri için iş doyum ve alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Cinsiyet değişkeninde “bayan” öğretmenlerin lehine, medeni hal değişkeninde medeni durumu “diğer” olan öğretmenlerin lehine, otomobil sahibi olma değişkeninde “otomobil sahibi olmayan” öğretmenlerin lehine, lisansüstü eğitim değişkeninde “lisansüstü çalışma yapmayan” öğretmenlerin lehine ve başka birine Fen Bilimleri öğretmenliğini tavsiye etme değişkeninde ise “Fen Bilimleri öğretmenliğini başka birine ya da bir yakınına tavsiye eden” öğretmenlerin lehine iş doyum puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Fen Bilimleri Öğretmeni, İş Doyumu, Demografik Özellikler

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Kars Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, El-mek: gkhn_celik36@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği ABD, El-mek: arzuonel@gmail.com

A RESEARCH ON SCIENCE TEACHER'S JOB SATISFACTION LEVELS

ABSTRACT

In this study, it has been aimed to reveal the levels of job satisfaction of science teachers. The study is based on comparative type within survey model. The population consists of 204 science teachers who work at primary educational institutions, dependent on Kars Directorate of National Education in 2013-2014 Education Years. The research sample also consists of totally 97 science teachers, working at Kağızman and Sarıkamış counties as well as central villages, Kars city center that are all selected with random sampling. As a tool for gathering data, there are two forms; including Minnesota Satisfaction Questionnaire (MSQ) and Form of Personal Info in this study. The statistical analysis of the data has been done within Windows SPSS version 22.0 in electronic environment. According to the factors; “age-service period, childbearing and number of children, graduation field, administrative function, number of schools they work, having lessons apart from being a science teacher, status of the school they work, having side income, kind of job except from being teacher, side income, living in a rented house, participation in inservice training, having a teacher from family members and school environment’ of science teachers have no significant difference as a result of analysis on the levels of job satisfaction. According to the results of study, women science teachers have higher job satisfaction than men science teachers as a result of analysis on their job satisfaction for ‘gender’ factor; according to ‘marital status’ factor, the ones who have ‘the others’ option have higher job satisfaction than the ones who are married or single, there is no difference between the ‘married’ and ‘single’ ones. Additionally, for ‘having an auto’ factor, the ones who have an auto have lower job satisfaction than the ones who don’t have an auto according to the analysis of levels of job satisfaction. For ‘graduate status’ factor, the teachers who don’t have graduate studies, have higher job satisfaction than the ones who have such kind of studies. Moreover; for ‘suggesting to be a science teacher for others’ factor, the teachers who suggest the others to be a science teacher, have higher job satisfaction than the others who don’t suggest as a result of levels of job satisfaction.

STRUCTURED ABSTRACT

Many researchers study on the factors that affect the performances of employees at work. The factors that affect the performance of employees, the possible positive efficiency, the increase in this proficiency are all the basic reasons for these studies. One of the concepts that is thought to affect the performance of employees is the term, ‘job satisfaction’. ‘Job satisfaction’ that encourages studying much more, makes the researchers concentrate on this term. (Uras Başer and Özel, 2013)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

From the years when education became formal, the factors such as mental functions, learning environment, student, teacher which affect the process have been handled in various studies. Of all these factors, especially the term, 'instructive' has been concentrated on, it has been accepted as the inevitable element of education as an administrator and an applicator of the other factors. (Gergin, 2006)

As a matter of fact, the future of the society and new generations are all brought up by the teachers. If there is something wrong, this error will reflect on the whole society, beginning from the very close environment. This situation indicates the significance of teaching profession from the aspect of responsibility and attention. Thus, the importance of the issue causes the teachers to do their profession well. To be successful in this profession for teachers, they need to like their jobs, they need to be qualified and to have a family life, and shortly they need to develop a positive attitude towards their professions. That's why, 'job satisfaction' is a pivotal term and it needs to be based on profoundly. (Türkçapar, 2012; Sevimli and Işcan, 2005)

The need for change with the swift developments in technology illustrates the importance of the education of sciences. It is obvious that this education has a significant effect in order to get the level of develop countries and even to pass their levels. The most important factor that affect this level of education is undoubtedly is science teachers. The first one among these factors that affect the performance of the teachers is their happiness and satisfaction in their professions. (Adıgüzel, 2010)

Method

In this study, it has been aimed to reveal the levels of job satisfaction of science teachers. The study is based on comparative type within survey model. The population consists of 204 science teachers who work at primary educational institutions, dependent on Kars Directorate of National Education in 2013-2014 Education Years. The research sample also consists of totally 97 science teachers, working at Kağızman and Sarıkamış counties as well as central villages, Kars city center that are all selected with random sampling. At the end of the study, the demographical qualities, their effects on job satisfaction and the levels of their job satisfaction in item of these 97 science teachers, located in sampling group; have been identified.

As a tool for gathering data, there are two forms; including Minnesota Satisfaction Questionnaire (MSQ) and Form of Personal Info in this study. The form that is the part of independent variable of the study (demographical qualities) and is developed by the researcher consists of 20 questions, related to gender, age, marital status, childbearing and number of children, period of service of the teachers, number of schools where they work, their administrative functions, graduation field, their participation in different lessons apart from science, the status of the school they work, additional job besides teaching, the kind of additional job, the manner of side income, the rent of the house they live, having a car, graduate education, inservice training, being a teacher of other family members, suggesting to be a science teacher for others and identification of factors in school environments they work. The short form has been used in 20 items of

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/15 Fall 2015

MSQ scale. The statistical analysis of the data has been done within Windows SPSS version 22.0 in electronic environment.

Results

When the point average, related to MSQ scale by the answers of science teachers has been analyzed, the item that is disliked by science teachers has been ‘their ways blocked in terms of promotion’. In addition to this item, the ones ‘the inadequacy in charge’ and ‘the bad conditions of working’ have been also disliked. The item they most like is ‘the feeling for doing something for others’. They also like the items, ‘the chance for guiding individuals’ and ‘change for doing something within their abilities’. By the items that the science teachers get job satisfaction, inner feelings such as the guidance by their profession and spirituality come first. The items that don’t include job satisfaction are all related to the external factors such as promotion, charge and working hours.

According to the results of study, women science teachers have higher job satisfaction than men science teachers as a result of analysis on their job satisfaction for ‘gender’ factor; according to ‘marital status’ factor, the ones who have ‘the others’ option have higher job satisfaction than the ones who are married or single, there is no difference between the ‘married’ and ‘single’ ones. Additionally, for ‘having an auto’ factor, the ones who have an auto have lower job satisfaction than the ones who don’t have an auto according to the analysis of levels of job satisfaction. For ‘graduate status’ factor, the teachers who don’t have graduate studies, have higher job satisfaction than the ones who have such kind of studies. Moreover; for ‘suggesting to be a science teacher for others’ factor, the teachers who suggest the others to be a science teacher, have higher job satisfaction than the others who don’t suggest as a result of levels of job satisfaction.

According to the factors; “age-service period, childbearing and number of children, graduation field, administrative function, number of schools they work, having lessons apart from being a science teacher, status of the school they work, having side income, kind of job except from being teacher, side income, living in a rented house, participation in inservice training, having a teacher from family members and school environment’ of science teachers have no significant difference as a result of analysis on the levels of job satisfaction.

Keywords: Primary education, science teacher, job satisfaction, demographic characteristics.

Giriş

Birçok araştırmacı, çalışanların işteki performansını etkileyen faktörler üzerine çalışmalar yapmıştır. Çalışanların performansını etkileyen faktörler bilinirse ve olumlu yönde etki edilirse verimin artacağı düşünülmesi bu çalışmaların temel nedenini oluşturmaktadır. Çalışanların performansını etkilediği düşünülen kavramlardan biri de “iş doyumu” kavramıdır. Daha çok çalışmaya teşvik ettiren iş doyumu, araştırmacıların iş doyumu üzerine yoğunlaşmasına sebep olmuştur (Uras Başer ve Özel, 2013).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

İlk kez 1920’li yıllarda ortaya çıkmış olan iş doyumu kavramının önemi 1930 ve 1940’lı yıllarda anlaşılmıştır. İş doyumu çalışan kişilerin işlerine yönelik geliştirdikleri genel duygusal tepkileridir. Doğal olarak çalışanların hem kurumsal verimliliğiyle hem de hayat doyumlarıyla sıkı ilişki içerisinde olan bir kavramdır (Sevimli ve İşcan, 2005).

Herhangi bir kuruluştaki uyulması gereken kuralların bozulmasında en büyük etken çalışanların iş doyumlarının düşük seviyede olmasıdır. İş doyumunun olmadığı yada düşük olduğu kuruluşlarda; moral düşüklüğü, huzursuzluk, disiplin sorunları, devamsızlık yapma ve işten çıkma veya çıkarılma gibi durumlar görülebilmektedir (Örücü ve diğ., 2006). Bunun aksine, iş doyumu seviyesinin yüksek olduğu iş yerlerinde çalışanlarda devamsızlıkların azalması, verimliliğin artması ve kurumsal bağlılıklarının artması gibi durumlar yaşanmaktadır (Tengilimoğlu, 2005).

Yaratılışı gereği, varlığının özünde bulunan ihtiyaçların giderilmesi ve doyuma ulaştırılması, insanın en büyük yaşam faaliyetlerinden biri olan eğitim-öğretim süreçleri için büyük önem taşımaktadır (Gergin, 2006). Power’a göre toplumların ihtiyaç sıralamalarında eğitim ve öğretim ilk sırada yer almaktadır (Tuncel, 2004).

Eğitim-öğretimin resmi yapıya kavuşturulduğu yıllardan itibaren, süreci etkileyen; öğrenci, öğretmen, öğrenme ortamı, zihinsel fonksiyonlar vb. gibi değişkenler çeşitli araştırmalarda ele alınmıştır. Bu değişkenlerden özellikle öğretici ögesi üzerinde durulmuş; eğitimi etkileyen diğer önemli unsurların da yöneticisi ve uygulayıcısı olarak eğitimin vazgeçilmez unsuru kabul edilmiştir (Gergin, 2006).

Teknolojinin baş döndürücü bir hızla gelişmesi, eğitim alanına dayansımakta, eğitime yeni imkânlar sunmaktadır. Bu süreç içerisinde insan faktörünün giderek azaldığı sanılmaktadır. Fakat yapılan çalışmalar, öğrencilerin başarılı ya da başarısız olmalarında en önemli etkenin, öğretmenler olduğunu ortaya çıkarmıştır (Gürdal, Baştaş ve Ertuğrul, 1990).

Nitekim toplumun geleceği ve yeni nesiller öğretmenlerin elinde yetişmektedir. Eğer bir yanlışlık olursa bu yanlışlık, yakın çevreden başlayarak tüm topluma yansımaktadır. Bu durum da öğretmenlik mesleğinin sorumluluk ve dikkat açısından öneminin büyüklüğünü göstermektedir. Dolayısıyla bu durumu böylesine önemli kılan bir noktada duran öğretmenlerden işlerini çok iyi yapması beklenmektedir ve istenmektedir. Öğretmenlerin bu önemli görevi yerine getirebilmesi işlerini severek yapmalarıyla, kaliteli bir iş ve aile hayatı geçirmeleriyle kısacası işlerine karşı olumlu bir tutum geliştirmeleriyle yakından ilgilidir. Bu nedenle öğretmenlerin iş doyumları oldukça önemli bir konu olup üzerine dikkatle durulması gerekmektedir (Türkçapar, 2012; Sevimli ve İşcan, 2005).

Gelişmekte olan Türkiye Cumhuriyeti’nde, Kurtuluş Savaşı’ndan sonra fen eğitiminin önemi Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk tarafından şu sözlerle vurgulanmıştır: “Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakikî mürşit ilimdir, fendir” (A.A.M., 2006).

Nitekim fen dersleri öğrencileri düşündürmeye, sorgulamaya, araştırmaya ve bilgi üretmeye yöneltmede büyük rol üstlenmektedir. Etkili öğrenme öğretme ortamlarının düzenlenmesi ise bu amaca hizmet etmede ve öğrencilerin olumlu tutum geliştirerek başarılı olmalarında oldukça önemlidir (Akçıl ve Oğuz, 2015). Teknolojinin hızlı gelişmesiyle ortaya çıkan değişim ihtiyacı, Fen Bilimleri eğitiminin önemini gözler önüne sermektedir. Gelişmiş ülkeler seviyesine çıkabilmek ve hatta onları geçebilmek için ne denli büyük etkiye sahip olduğu aşîkârdır. Bu eğitimin kalitesini etkileyen en önemli faktör şüphesiz Fen Bilimleri öğretmenleridir. Öğretmenlerimizin performansını etkileyen faktörlerin başında ise onların yaptıkları işten haz duyması ve işlerinden mutlu olması gelmektedir (Adıgüzel, 2010).

Bu çalışma; Kars ili ilköğretim okullarında görev yapmakta olan, farklı demografik özelliklere sahip Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda, “İlköğretim okullarında görev yapmakta olan Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu düzeyleri arasında; *cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma, hizmet süresi, çalışılan okul sayısı, idari görev yapma, mezuniyet branşı, farklı derse girme, çalıştığı okulun statüsü, okul dışında ek bir işle uğraşma, ek iş türü, ek gelir, ikamet ettiği eve kira verme, otomobil sahibi olma, lisansüstü eğitim alma, hizmet içi eğitim alma, ailesinde başka öğretmen olma durumu, fen bilimleri öğretmenliğini bir başkasına tavsiye etme durumu ve görev yapılan okul yerleşim birimi* değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorularına yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Tarama Modeli

Araştırma, Kars İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarında çalışmakta olan Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin demografik değişkenlere göre değişiminin ölçülmesi için ilişkisel tarama modellerinden karşılaştırma türü tarama modelinde bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Kars ilinde ilköğretim kurumlarında çalışan 204 Fen Bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise tesadüfi örnekleme ile seçilen Kars il merkezinde, merkez köylerinde ve Kağızman ile Sarıkamış ilçelerinde görev yapan toplam 97 Fen Bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi ve İstatistikî Teknikler

Araştırmada Kişisel Bilgi Anketi ve Minnesota İş Doyum Ölçeği (MSQ) olmak üzere iki adet anket formu kullanılmıştır.

1. Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmanın bağımsız değişken (demografik özellikler) kısmını oluşturan ve araştırmacı tarafından geliştirilen anket, öğretmenlerin cinsiyet, yaş, medeni hal, çocuk sahibi olma durumu ile çocuk sayısı, hizmet süresi, çalışılan okul sayısı, idari görev yapma durumu, mezuniyet alanı, Fen Bilimleri dışında farklı derse girme durumu, çalıştığı okulun statüsü, halen öğretmenlik dışı gelir getiren bir işle uğraşma durumunu, yapılan ek iş türü, ek gelir durumu, oturduğu eve kira verme, otomobil sahibi olma, lisansüstü eğitim durumu, hizmet içi eğitim alma, ailesinde başka öğretmen olma, başkalarına Fen Bilimleri öğretmenliği tavsiye etme ve görev yapılan okulun yerleşim birimi değişkenlerini belirlemeye yönelik 20 sorudan oluşmaktadır.

2. Minnesota İş Doyum Ölçeği (Minnesota Satisfaction Questionnaire)

Bu çalışmada Minnesota İş Doyum Ölçeği (MSQ) kullanılmıştır. MSQ 1967 yılında, R.V. Dawis, D. J. Weiss, G. W. England, L. H. Lofquist tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin kısa formu kullanılmıştır. Bu form 20 maddeden oluşmaktadır. Minnesota İş Doyum ölçeğini Deniz ve Güliz Gökçora (1985) Türkçeye uyarlamış ve bu çeviriyi de başka dil bilimciler tarafından kontrol ettirerek uygulanmasını uygun görmüştür (Adıgüzel, 2010).

Bulgular

Bu bölümde örneklemini oluşturan öğretmenlerin iş doyumu ölçeğinden elde edilen puanlar arasında demografik değişkenlere göre anlamlı bir fark olup olmadığına ve aralarındaki ilişkilerle ilgili analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

İş Doyumu Üzerine Cinsiyet Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=0,584; p<0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 1. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.

Cinsiyet	N	X	Ss	Shx	t	p
Bayan	51	78,18	9,858	1,380	3,401	0,01
Bay	46	71,72	8,730	1,287		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara cinsiyet değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonrasında istatistiki açıdan bayan öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlar bayan Fen Bilimleri öğretmenlerinin erkek Fen Bilimleri öğretmenlerine göre işlerinden daha fazla doyum elde ettiğini göstermektedir.

İş Doyumu Üzerine Yaş Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,541; p>0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 2. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Yaş Grupları	N, X, Ss Değerleri			ANOVA					
	N	X	Ss	Vary. Karş.	KT	df	KO	Levene	Sig.
30 ve altı	77	75,51	9,411	Gruplar arası	105,756	2	52,878	0,541	0,584
31-40 arası	16	74,38	12,463	Gruplar içi	9191,997	94	97,787		
41 ve üstü	4	70,50	6,608	Toplam	9297,753	96			
Toplam	97	75,11	9,841						

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara yaş değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Medeni Durum Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,120; p<0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 3. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Medeni Durum	N, X, Ss Değerleri			ANOVA					
	N	X	Ss	Vary. Karş.	KT	df	KO	Levene	Sig.
Evli	53	73,94	10,725	Gruplar arası	348,137	2	174,068	,120	,046
Bekar	42	76,07	8,274	Gruplar içi	8949,616	94	95,209		
Diğer	2	86,00	12,728	Toplam	9297,753	96			
Toplam	97	75,11	9,841						

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara medeni durum değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Farkın hangi gruplar arasında kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan post-hoc karşılaştırma yöntemlerinden Tukey ve Scheffe testleri sonuçlarına göre “evli” ve “bekar” grubundaki Fen Bilimleri öğretmenlerine göre “diğer” grubundaki Fen Bilimleri öğretmenlerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunurken “evli” ve “bekar” grubundaki Fen Bilimleri öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,089$; $p>,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 4. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.

Çocuk Durumu	N	X	Ss	Shx	t	p
Yok	63	74,65	9,692	1,221	0,628	0,531
Var	34	75,97	10,202	1,75		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara çocuk sahibi olma durumu değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Hizmet Süresi Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,738$; $p>,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 5. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Hizmet Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Hizmet Süresi	N, X, Ss Değerleri			ANOVA					
	N	X	Ss	Vary. Karş.	KT	df	KO	Levene	Sig.
0-10 yıl	85	75,84	9,356	Gruplar arası	360,458	2	180,229	1,896	,156
11-20 yıl	10	69,80	12,717	Gruplar içi	8937,294	94	95,078		
21 ve üstü yıl	2	71,00	11,314	Toplam	9297,753	96			
Toplam	97	75,11	9,841						

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara hizmet süresi değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Hizmet Süresi Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış fakat grupların dağılımının homojen olmadığı görülmüştür ($p<,05$). Levene Homojenlik testinde H_0 hipotezi red edildiği için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yerine nonparametrik testlerden karşılığı olan Kruskal Wallis-H testi yapılmasına karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2013).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

Tablo 6. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Çalışılan Okul Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları.

Çalışılan Okul Sayısı	N	X _{sıra}	X ²	sd	p
2 ve altı	63	52,17	5,098	4	,277
3 tane	17	35,09			
4 tane	9	49,94			
5 tane	3	53,17			
6 ve üstü	5	52,20			
Toplam	97				

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara çalışılan okul sayısı değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis-H testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine İdari Görev Yapma Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,487; p>0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 7. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların İdari Görev Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

İdari Görev	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	29	75,21	10,969	2,037	0,061	0,952
Hayır	68	75,07	9,407	1,141		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara idari görev yapma değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Mezuniyet Branşı Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,532; p>0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 8. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Mezuniyet Branşı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Mezuniyet Branşı	N	X	Ss	Shx	t	p
Fen Bilimleri Öğret.	88	75,39	9,603	1,024	0,853	0,396
Diğer	9	72,44	12,269	4,090		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara mezuniyet branşı değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Farklı Derse Girme Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,532; p>0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 9.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Farklı Derse Girme Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Farklı Ders	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	27	72,85	10,890	2,096	-1,413	0,161
Hayır	70	75,99	9,343	1,117		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara farklı derse girme değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Okul Statüsü Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,623; p>0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 10.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Okul Statüsü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Okul Statüsü	N	X	Ss	Shx	t	p
Devlet Okulu	92	74,88	9,700	1,011	-1	0,320
Özel Okul	5	79,40	12,641	5,653		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara okul statüsü değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Ek İş Yapma Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,612; p>0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 11.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Ek İş Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Ek İş	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	5	70,20	11,345	5,073	-1,148	0,254
Hayır	92	75,38	9,753	1,017		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara ek iş yapma değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Ek İş Türü Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir (L=,548; p>0,05). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 12.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Ek İş Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Ek İş Türü	N, X, Ss Değerleri			ANOVA					
	N	X	Ss	Vary. Karş.	KT	df	KO	Levene	Sig.
Yok	92	75,38	9,753	Gruplar arası	156,068	2	78,034	,548	,451
Özel Ders	1	75,00	.	Gruplar içi	9141,685	94	97,252		
Ticaret	4	69,00	12,728	Toplam	9297,753	96			
Toplam	97	75,11	9,841						

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara ek iş türü değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Ek Gelir Durumu Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,121$; $p>0,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 13.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Ek Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Ek Gelir	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	2	62,00	1,414	1,000	-1,931	0,056
Hayır	95	75,39	9,755	1,001		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara ek gelir durumu değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Kira Verme Durumu Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,201$; $p>0,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 14.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Kira Verme Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Kira Verme	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	69	76,32	9,126	1,099	1,92	0,058
Hayır	28	72,14	11,034	2,085		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara kira verme durumu değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Araç Sahibi Olma Durumu Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Levene Homojenlik testinde H_0 hipotezleri red edildiği için bağımsız grup t-testi yerine nonparametrik testlerden karşılığı olan Mann Whitney U-testi yapılmasına karar verilmiştir.

Tablo 15. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Araç Sahibi Olma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U-Testi Sonuçları.

Araç Sahibi mi?	N	$\sum_{sıra}$	$X_{sıra}$	U	z	P
Evet	47	2077,50	44,20	949,500	-1,629	0,043
Hayır	50	2675,50	53,51			
Toplam	97					

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara araç sahibi olma durumu değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan Mann Whitney U-Testi sonrasında istatistiki açıdan araç sahibi olmayan Fen Bilimleri Öğretmenleri lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara göre araç sahibi olan Fen Bilimleri Öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri araç sahibi olmayan Fen Bilimleri Öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinden düşük olduğu görülmektedir.

İş Doyumu Üzerine Lisansüstü Çalışma Yapma Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,127$; $p>,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 16. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Lisansüstü Çalışma Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Lisansüstü Çalışma	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	12	68,58	12,317	3,556	-2,523	0,013
Hayır	85	76,04	9,158	,993		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara lisansüstü çalışma durumu değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında lisansüstü çalışma yapmayan Fen Bilimleri Öğretmenlerinin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara göre lisansüstü çalışma yapan Fen Bilimleri Öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri lisansüstü çalışma yapmayan Fen Bilimleri Öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinden düşük olduğu görülmektedir.

İş Doyumu Üzerine Hizmet İçi Eğitime Katılma Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,685$; $p>,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 17. İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Hizmet İçi Eğitime Katılma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Hizmet İçi Eğitime Katılma	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	57	75,51	9,573	1,268	0,470	0,639
Hayır	40	74,55	10,308	1,630		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara hizmet içi eğitime katılma değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Ailede Başka Öğretmen Olması Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,256$; $p>,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

Tablo 18.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Ailede Başka Öğretmen Olması Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Aile'de Başka Öğretmen Olması	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	46	76,30	10,704	1,578	1,134	0,260
Hayır	51	74,04	8,964	1,255		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumunu ölçeğinden alınan puanlara ailede başka öğretmen olması değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İş Doyumu Üzerine Ailede Başka Öğretmen Olması Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,440$; $p>0,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 19.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Fen Bilimleri Öğretmenliğini Tavsiye Etme Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Fen Bilimleri Öğretmenliğini Tavsiye Etme	N	X	Ss	Shx	t	p
Evet	72	77,15	9,625	1,134	3,683	0,000
Hayır	25	69,24	8,059	1,612		

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumunu ölçeğinden alınan puanlara Fen Bilimleri Öğretmenliğini tavsiye etme değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan bağımsız grup t-testi sonrasında Fen Bilimleri öğretmenliğini tavsiye eden öğretmenlerin lehine istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara göre Fen Bilimleri öğretmenliğini tavsiye eden Fen Bilimleri Öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri tavsiye etmeyen Fen Bilimleri Öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinden yüksek olduğu görülmektedir.

İş Doyumu Üzerine Görev Yapılan Okul Yerleşim Birimi Değişkeninin Etkisinin İncelenmesi

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile dağılımların varyansının homojenliği hipotezi sınanmış ve homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=,540$; $p>0,05$). Bu tespitten sonra diğer istatistiki işlemlere geçilmiştir.

Tablo 20.İş Doyumu Ölçeğinden Alınan Puanların Görev Yapılan Okul Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Okul Yerleşim Birimi	N, x, ss Değerleri				ANOVA				
	N	X	Ss	Vary. Karş.	KT	df	KO	Levene	Sig.
İl Merkezi	34	73,29	11,278	Gruplar arası	242,810	2	121,405	,540	,288
İlçe Merkezi	46	75,46	7,910	Gruplar içi	9054,942	94	96,329		
Köy	17	77,82	11,298	Toplam	9297,753	96			
Toplam	97	75,11	9,841						

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyumu ölçeğinden alınan puanlara görev yapılan okul yerleşim birimi değişkeninin etkisinin incelenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonrasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyum ölçeğine (MSQ) verdiği cevaplara tekabül eden puan ortalamaları incelendiği zaman, Fen Bilimleri öğretmenlerinin en hoşnut olmadığı madde “terfi imkanı” çıkmıştır. Bu maddeyi “yapılan işe karşı alınan ücret” maddesi ve “çalışma şartları” takip etmiştir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin en hoşnut olduğu madde ise “Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem” çıkmıştır. Bu maddeyi de “Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi” ve “kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi” maddeleri takip etmiştir. Tablo 21 den de anlaşılacağı üzere Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki doyum elde ettikleri maddelerin başında içsel faktörler gelmektedir. Mesleki doyumun elde edilemediği maddelerin başında ise terfi, ücret ve çalışma şartları gibi dışsal faktörler gelmektedir.

Tablo 21. Fen Bilimleri öğretmenlerinin (MSQ) iş doyum ölçeği maddelerine verdiği cevapların ortalama puanları.

İş Doyum Ölçeği (MSQ) Soru Maddeleri	Ort. Puan
Terfi imkânının olması yönünden	2,74
Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden	2,77
Çalışma şartları yönünden	3,23
Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden	3,51
Toplumda 'saygın bir kişi' olma şansını bana vermesi bakımından	3,54
Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından	3,59
Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından	3,59
Kendi fikir/kanaatlerimi rahatça kullanma imkânı vermesi yönünden	3,62
Beni her zaman meşgul etmesi bakımından	3,68
Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından	3,71
İşimle ilgili alınan kararların uygulamaya konması yönünden	3,75
Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden	3,84
Ara sıra değişik şeyler yapabilme imkânı bakımından	3,95
Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden	4,04
Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi yönünden	4,11
Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden	4,18
Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından	4,20
Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden	4,24
Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden	4,37
Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden	4,47

Tartışma ve Yorum

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “cinsiyet” değişkenine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Demirtaş (2005) ile Aydın ve ark. (2012)’nin yapmış oldukları çalışmalar incelendiğinde, kadın öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin erkek öğretmenlerin iş doyum düzeylerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar çalışmamızı desteklemiştir fakat literatür incelendiği zaman farklı sonuçlara da rastlanmıştır. Yapılan bir çok araştırma da, öğretmenlerde iş doyumu üzerinde cinsiyet faktörü bakımından anlamlı farklılık görülmemiştir (Sevimli ve İşcan, 2005; Olorunsola, 2010; Ayan ve Ark., 2009; Kağan, 2010; Adıgüzel ve Ark.,

2012; Bentea ve Anghelache, 2012; Demirel ve Koç Erdamar, 2009; Bilge ve Ark., 2007; Yavuzer ve Ark., 2011; Adıgüzel, 2010).

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “Medeni Hal” değişkenine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda medeni durumu “Diğer” olan öğretmenlerin “Evli” ve “Bekar” öğretmenlere göre iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu, “evli” ve “bekar” öğretmenler arasında ise bir fark olmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmalar, medeni durum değişkeninin iş doyumuna üzerine etkisinin olmadığını göstererek çalışmamız ile bağdaşmaktadır (Bilge ve Ark., 2007; Gürbüz, 2008; Ayan ve Ark., 2009; Demirel ve Koç Erdamar, 2009; Adıgüzel, 2010; Yavuzer ve Ark., 2011; Türkçapar, 2012; Adıgüzel ve Ark., 2012).

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “otomobil sahibi olma” değişkenine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda otomobil sahibi olan öğretmenlerin, otomobil sahibi olmayan öğretmenlere göre iş doyum düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Adıgüzel (2010)’ın İstanbul’da yaptığı çalışmada ise otomobil sahibi olan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun bölgeler arası farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “lisansüstü eğitim” değişkenine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda lisansüstü çalışması olmayan öğretmenlerin, lisansüstü çalışması olan öğretmenlere göre iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde, öğretmenlerin iş doyum düzeyleri öğrenim durumu değişkenine göre karşılaştırıldığında lisans, lisansüstü ve doktora öğrenim durumu gruplarında, lisans mezunu öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin en yüksek olduğu, öğrenim düzeyi ile iş doyumunu arasında ters ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlarda çalışmamızla paralellik göstermektedir (Taşdan ve Tiryaki, 2008; Çıtak ve ark., 2008; Akhtar et al, 2010; Adıgüzel ve ark., 2012; Adıgüzel, 2010). Fakat Yavuz ve Karadeniz (2009) yapmış oldukları çalışmada ise eğitim seviyesinin iş doyumuyla doğru orantılı olarak arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “Başka birine fen bilimleri öğretmenliğini tavsiye etme” değişkenine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda başka birine fen bilimleri öğretmenliğini tavsiye eden öğretmenlerin, fen bilimleri öğretmenliğini tavsiye etmeyen öğretmenlere göre iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Adıgüzel (2010)’ın yapmış olduğu çalışmada da Fen Bilimleri öğretmenliğini tavsiye eden öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçta çalışmamızı desteklemektedir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “yaş-hizmet süresi” değişkenine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmazken, literatürde ki çalışmalar incelendiğinde mesleğe yeni başlayan öğretmenler (30 ve altı yaş grubu) ile meslekte uzun yıllar geçirerek tecrübe kazanan (47 ve üzeri yaş grubu) öğretmenlerin iş doyumunun daha düşük olduğu, 31-46 arası yaş grubunda ise iş doyumunun daha yüksek olduğu görülmüştür. (Sevimli ve İşcan, 2005; Gençay, 2007; Ayan ve Ark., 2009; Demirel ve Koç Erdamar, 2009; Yavuzer ve Ark., 2011; Adıgüzel ve Ark., 2012; Türkçapar, 2012).

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “çocuk sahibi olma ve çocuk sayısı, mezuniyet alanı, idari görev yapma, çalıştığı okul sayısı ve Fen Bilimleri öğretmenliği dışında farklı derse girme” değişkenlerine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde ki çalışmalar incelendiğinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür. (Adıgüzel, 2010; Adıgüzel ve ark., 2012). Bu sonuçlar da çalışmamızı desteklemektedir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “çalıştığı okulun statüsü” değişkenine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmazken literatürde ki farklı sonuçlar

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/15 Fall 2015

şöyle sıralanmıştır. Taşdan ve Tiryaki (2008); Çıtak ve ark., (2008) ve Adıgüzel (2010), yaptıkları çalışmalar incelendiğinde özel okullarda çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin devlet okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “öğretmenlik dışında gelir getiren bir işle uğraşma, öğretmenlik dışı iş türü, ek gelir” değişkenlerine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde ki çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlar çıktığı görülmektedir (Adıgüzel, 2010). Bu sonuçlar da çalışmamızı desteklemektedir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin “oturduğu eve kira verme, hizmet içi eğitime katılma durumu, ailesinde başka öğretmen olması, okul yerleşim birimi ” değişkenlerine göre iş doyum düzeylerinin incelenmesi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmazken, literatürde ki çalışmalar incelendiğinde oturduğu eve kira veren fen bilimleri öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin daha düşük olduğu, hizmet içi eğitime katılan fen bilimleri öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ailesinde başka öğretmen olması değişkeninin ise anlamlı bir farklılık yaratmadığı bulunmuştur (Adıgüzel, 2010).

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma ile 2013-2014 eğitim öğretim yılında Kars ilinde görev yapmakta olan 204 Fen Bilimleri öğretmenin örneklem grubuna giren 97 Fen Bilimleri Öğretmenin demografik özelliklerinin iş doyum düzeyleri üzerine etkisi incelenmiştir.

- Bu çalışmanın Türkiye genelinde yapılarak daha fazla sayıda Fen Bilimleri öğretmenine ulaşılması, ülke genelinde bulunan Fen Bilimleri öğretmenlerinin tümünün temsil edilmesine ve iş doyum düzeyleri hakkında bilgi edinilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca bu çalışma ile bölgesel farklılıkların iş doyumuna üzerine olan etkisi de incelenebilecektir.

- İnternet ortamında yapılabilecek bir çalışma kâğıt israfı, vakit kaybı, verilerin zor ve yavaş derlenmesi gibi dezavantajların önüne geçerek istatistikî analizleri kolaylaştıracaktır.

Araştırmanın sonuçları ışığında Fen Bilimleri öğretmenlerine ve yöneticilere yönelik öneriler;

- Fen Bilimleri öğretmenliğinde lisansüstü çalışma yapanların iş doyum düzeylerinin sağlanması için çalışma şartları iyileştirilmeli, lisansüstü çalışma yapmak isteyen öğretmenlere ise gerekli destekler sağlanmalıdır.

- Cinsiyet, medeni hal, otomobil sahibi olma, lisansüstü eğitim, başka birine Fen Bilimleri öğretmenliğini tavsiye etme değişkenleri üzerine daha geniş evren ve örneklem grubuyla çalışma yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Fen Bilimleri öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini artırmak için dışsal faktörlere (ücret, terfi imkanı, çalışma şartları, yönetici vb.) yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

- Öğretmenlerin işlerinden doyum sağlamaları, iş ortamında kendilerini gerçekleştirebilmeleri mümkün olmadıkça iş verimi düşecek ve bunun doğal bir sonucu olarak da eğitimin niteliği giderek azalacaktır. Öğretmenlerin olumsuz iş koşullarında çalışmaları, işlerinden doyum sağlayamamaları, uzun vadede ülkedeki nitelikli insan gücü yetiştirme çabalarını da olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle, bu ve benzeri çalışmalar sonucunda elde edilecek bulgular temel alınarak, öğretmenlerde iş doyumunu artıracak önlemlerin alınması faydalı olacaktır.

- Başarılı Fen Bilimleri öğretmenleri ödüllendirilmelidir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

KAYNAKÇA

- Adıgüzel VE Ark., (2012). “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Dış Kaynaklı İş Tatmin Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi”. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 133-155.
- Adıgüzel, Z. (2010). İlköğretim Okullarında Çalışan Fen Bilimleri Öğretmenlerinin İş Tatmini. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Akçıl, M. VE Oğuz, A. (2015). “Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Öz Yeterlilik İnancı İle Öğrenen Özerkliği ni Destekleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11): 1-16, www.turkishstudies.net, Doi Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8616> ANKARA-TURKEY.
- Akhtar, S.N. (2010). “A Comparative Study of Job Satisfaction in Public and Private School Teachers At Secondary Level”. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 02: 4222–4228.
- Atatürk Araştırma Merkezi (2006). *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri III*. Ankara: Divan Yayıncılık.
- Ayan, S., Kocacık, F. Ve Karakuş, H. (2009). “Lise Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyi ile Bunu Etkileyen Bireysel ve Kurumsal Etkenler: Sivas Merkez İlçe Örneği”. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10: 18-25.
- Aydın, A., Uysal, S. Ve Sarier Y. (2012). “The Effect of Gender on Job Satisfaction of Teachers: A Meta-Analysis Study”. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46: 356-362.
- Bentea, C.C. Ve Anghelache, V. (2012). “Teacher’s Motivation and Satisfaction for Professional Activity”. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 33: 563-567.
- Bilge, F., Akman, Y. Ve Kelecioğlu, H. (2007). “Öğretim Elemanlarının İş Doyumlarının İncelenmesi”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 32-41.
- Çıtak, M. A., Koldere, Y., Ünsar, S. Ve Ergin, G. (2008). “İstanbul İlinde Görev Yapan Kamu ve Özel İlköğretim Öğretmenlerinin İş Tatmin Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2: 173-189.
- Demirel, H. Ve Koç Erdamar, G. (2009). “Examining The Relationship Between Job Satisfaction and Family Ties of Turkish Primary School Teachers”. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1: 2211–2217.
- Demirtaş, Z. (2005). “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Performanslarını Değerlendirme Ölçütleri”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 489-506.
- Gençay, Ö.A. (2007). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2: 765-780.
- Gergin, B. (2006). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeyleri (Çorum İli Örneği)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Gürbüz, Z. (2008). *Kars İlinde Görevli Okul Öncesi Öğretmenlerinin İş Tatmin Düzeyleri ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gürdal, A., Baştaş, A. Ve Ertuğrul, B. (1990). “Ortaöğretim ve Üniversite Fizik Eğitimi Öğrencilerinin Fizik Eğitimi Hakkındaki Görüşleri”. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2: 113-115.

- Kağan, M. (2010). “Ankara İlindeki Devlet ve Özel İlköğretim Okulları İle Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Çalışan Rehber Öğretmenlerin İş Doyumlarının İncelenmesi”. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 39-55.
- Olorunsola, E.O. (2010). “Job Satisfaction and Gender Factor of Administrative Staff in South West Nigeria Universities”. *Contemporary Issues in Education Research*, 03: 51-56.
- Örücü, E., Yumuşak, S. Ve Bozkır, Y. (2006). “Kalite Yönetimi Çerçevesinde Bankalarda Çalışan Personelin İş Tatmini ve İşTatminini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma”. *Yönetim ve Ekonomi*, 13(1): 39-51.
- Sevimli, F. Ve İşcan, Ö.F. (2005). “Bireysel ve İş Ortamına Ait Etkenler Açısından İş Doyumu”. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 5(1): 55-64.
- Taşdan, M. Ve Tiryaki, E. (2008). “Özel ve Devlet İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması”. *Eğitim ve Bilim*, 33(147): 54-70.
- Tengilimoğlu, D. (2005). “Hizmet İşletmelerinde Liderlik Davranışları İle İş Doyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 23-45.
- Tuncel, G. (2004). “Öğretmenlerin Kendi Eğitim Felsefelerini İnşa Etmeleri Üzerine”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10: 223-242.
- Türkçapar, Ü. (2012). “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Farklı Değişkenler Açısından İş Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi”. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2): 331-346.
- Uras Başer, M. Ve Özel, A. (2013). “İlköğretim Okulu Müdürlerinin İş Doyum Düzeyleri”. *e-international Journal of Educational Research*, 4(1): 47-62.
- Yavuz, C. Ve Karadeniz, C.B. (2009). “Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunun İş Tatmini Üzerine Etkisi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9): 507-519.
- Yavuzer, Y., Karataş, Z. Ve Gündoğdu, R. (2011). “Eğitim Fakültelerinde Çalışan Yardımcı Doçentlerin Sürekli Kaygı ve İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi”. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(6): 85-100.

Citation Information/KaynakçaBilgisi

- Çelik, G., Önel, A., (2015). “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeylerinin İncelenmesi / A Research On Science Teacher’s Job Satisfaction Levels”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/15 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8432>, p. 217-234.